

Nr 187.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av lägenheten Spångkrogen nr 1 samt den s. k. Spångmaden vid Ljungbyhed; given Stockholms slott den 15 mars 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDEVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

Sedan särskilda utredningsmän tillkallats för att verkställa utredning och avgiva förslag till disposition genom försäljning eller annorledes av sådana lantförsvaret tillhöriga jordbruksfastigheter, lägerplatser, delar av lägerplatser eller andra fastigheter, vilka icke vidare kunna anses erforderliga för försvarets behov, hava dessa utredningsmän, vilka antagit benämningen *lantförsvarets*

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 157 häft. (Nr 187—188.) 585 29 1

markkommitté, i skrivelse den 6 februari 1929 framställt förslag om försäljning av lägenheten Spångkrogen nr 1 samt den s. k. Spångmaden vid Ljungbyhed i Riseberga socken av Kristianstads län samt därvid anført följande.

Med skrivelse den 10 november 1928 hade arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement för den åtgärd, vartill lantförsvarets markkommitté kunde finna anledning, till kommitterade överlämnat av källarmästaren P. A. Jönsson i Ljungbyhed till fortifikationsdepartementet avlätna skrivelser av den 10 augusti 1925, den 8 december 1927 samt den 28 januari och den 10 oktober 1928, vari Jönsson anhållit att av Kungl. Maj:t och kronan få inköpa vissa i skrivelserna närmare angivna markområden tillhörande $7\frac{1}{4}$ mantal Herrevadskloster nr 1 i Riseberga socken av Kristianstads län ävensom därå uppförda kronan tillhöriga byggnader. Tillika hade departementen anhållit om kommitterades yttrande angående en av Jönsson framställd begäran att i avvaktan på beslut angående försäljningen dels få arrendera samma markområden och byggnader mot en årlig avgift motsvarande 5 procent av den erbjudna köpeskillingen, 6,731 kronor 20 öre, dels ock få för en beräknad kostnad av omkring 10,000 kronor verkställa ombyggnad och reparation av i skrivelserna omförmält. kronan tillhörigt boningshus enligt företedda ritningar.

De områden, vilka vore i fråga, utgjordes av lägenheter under Herrevadsklosters kungsgård. I brev den 15 november 1918 hade beträffande denna förordnats, att dels de förut utarrenderade delarna vid utgången av då löpande arrendetid den 14 mars 1921 och dels vissa skogs- och hagmarker, vilka varit undantagna från utarrendering och ställda under skogsstatens vård och förvaltning, skulle mot årlig ersättning från anslaget till reparation m. m. tillsvare och intill dess annorlunda kunde vara föreskrivet upplåtas till Herrevadsklosters remontdepå, medan övriga delar av skogs- och hagmarkerna å kungsgården fortfarande skulle stå under skogsstatens vård och förvaltning. Vidare hade förordnats, bland annat, att lägenheten Spångkrogen skulle av intendentsdepartementet särskilt utarrenderas. Dessutom hade kammarkollegium anbefallts att efter verkställd utredning angående ägande- och dispositionsrätten till kungsgården avgiva utlåtande, huruvida avkastningen av kungsgården borde tillkomma förenade mötespassevolanskassornas fond eller till någon del tillgodoföras andra statsmedel.

I utlåtande den 20 april 1921 hade kammarkollegium efter verkställd utredning uttalat, att äganderätten till Herrevadsklosterskomplexet: Herrevadskloster nr 1, Havgård nr 1 och Spångkrogen nr 1, tillkomme kronan. Detsamma gällde uppenbarligen den del av förra kronobetet Spången, som kunde ingå i egendomskomplexet. Beträffande avkastningen av egendomen för tiden efter den 14 mars 1921 tillkomme denna förenade mötespassevolanskassornas fond endast vad anginge under fondens disposition bibehållna byggnader m. m. vid Herrevadsklosters kungsgård ävensom beträffande lägenheterna Havgård och Spångkrogen, med skyldighet för fonden att gottgöra domänfonden viss ännu ej bestämd ersättning för dispositionen av den förra lägenheten. Avkastningen av de under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning stående delarna av utmarkerna torde däremot tillfalla domänfonden. I utlåtandet hade kollegium vidare framkastat den tanken, huruvida icke förenade mötespassevolanskassornas fond — i vilken ej veterligen inginge annat än statsmedel och vilken tillika vore ganska obetydlig — lämpligen skulle kunna indragas till statsverket, varmed torde kunna vinnas förenkling av den tämligen invecklade ordningen beträffande dispositionen av Herrevadsklosters egendom och redovisningen av dess avkastning. Detta förslag vore efter remisser till åtskilliga ämbetsverk för närvarande beroende på arméförvaltningens yttrande.

Å en vid av lantmätaren Hans Christoph. Klerek åren 1791—1796 verkställd

arealavmätning å Herrevadsklosters kungsgård upprättad karta upptoges områdena i fråga på sätt ett kommitterades skrivelse bifogat utdrag utvisade. I beskrivningen till kartan redovisades de på följande sätt.

Litt.	N:r	Ägornas namn och beskaffenhet	Tunnland	Kappland
W		Spångkrogen, en särskild lägenhet, nu Closter, införlivad hustomt och kålgård	—	5.5
	146	Åker	—	13.0
	147	Ång, Ekelund, med ett uthus	—	6.2
	148	Hella eller ren vid åkern	—	5.3
	149	Spångängen, till största delen god madvall	3	20.0
Summa 4 tunnland 18 kappland				

eller 2.25205 hektar, varav 1.7893 hektar belöpte på Spångängen eller Spångmaden och 0.46275 hektar på lägenheten i övrigt.

Vid utarrendering den 9 november 1900 av lägenheten »Spången» vid Ljungbyhed hade uttryckligen från arrendet undantagits den s. k. Spångmaden, tydligen motsvarande ägofiguren nr 149 å den av H. C. Klerck upprättade kartan. Över områdena, med undantag av Spångmaden, hade år 1922 upprättats en karta av distriktslantmätaren John Grenholm, varvid lägenheten, som å kartan benämndes »Spångakrogen», upptagits i tre ägofigurer med följande arealer:

Fig. nr 1	1,654 kvadratmeter	
» » 2	373 »	
» » 3	3,156 »	

Summa 5,183 kvadratmeter.

År 1928 hade distriktslantmätaren Grenholm verkställt rågångsutstakning kring lägenheten, därvid gränsen mot ⁴¹/₅₁₂ mantal Ljungby nr 5 erhållit en ny sträckning. Enligt å kartan tecknat bevis hade rågångsutstakningen fastställts av ägodelningsdomaren i Norra Åsbo domsaga den 20 september 1928. Genom rågångens ändrade sträckning syntes arealen av ägofiguren nr 1 hava minskats med cirka 150 kvadratmeter.

Av det anförda torde framgå, att ifrågavarande områden vore av gammal krononatur, vare sig de skulle anses utgöra en för sig bestående fastighet eller tillydenheter till Herrevadsklosters kungsgård. Att märka vore, att lägenheten Spångkrogen nr 1 funnes upptagen i jordregistret, ehuru det lämnades öppet, vad som vore att dit hänföra. Likaså syntes områdena i fråga vara att betrakta såsom tillgångar till förenade mötespassevolanskassornas fond.

Å lägenheten funnes uppförda ett kronan tillhörigt boningshus samt en uthuslänga. Boningshuset vore, på sätt kartan utvisade, sammanbyggt med en på P. A. Jönssons enskilda mark belägen tillbyggnad.

Vid en den 22 november 1927 förrättad syn å lägenheten hade byggnaderna värderats på följande sätt:

Boningshuset med tillhörande brunn och tvenne plank	kronor 5,500: —
Uthuslängan	» 100: —

Summa kronor 5,600: —

Tomtvärdet hade därvid ansetts inbegripet i byggnadsvärdet.

Enligt nu gällande arrendekontrakt vore lägenheten utarrenderad till P. A. Jönsson på ett år i sänder räknat per den 25/24 mars med förlängning på ytterligare ett år, därest ej uppsägning skedde minst tre månader före arrendetidens utgång. Enligt kontraktet åläge det arrendatorn att behörigen och i gott skick underhålla kronan tillhöriga åbyggnader och hägnader. Arrendet utginge med 600 kronor, att erläggas den 1 november.

Höskörden och betet å Spångmaden vore likaledes enligt särskilt arrende-kontrakt på ett år i sänder med förlängning på ytterligare ett år, därest ej upp-sägning skedde, utarrenderade till P. A. Jönsson mot ett årligt arrende av 50 kronor. I kontraktet angäves arealen till cirka en hektar.

P. A. Jönssons framställning, sådan den slutligen fullföljts, avsåge inköp av de utav honom arrenderade lägenheterna för en köpesumma av sammanlagt 6,731 kronor 20 öre. Denna köpesumma hade beräknats på följande sätt:

För ägofigurerna nr 1 och 2 å distriktslantmätaren Grenholms karta jämte byggnader	kronor 5,600:—
För ägofiguren nr 3 å samma karta, 3,156 kvadrat- meter å 20 öre	» 631: 20
För Spångmaden	» 500:—
	<hr/>
	Summa kronor 6,731: 20

Såsom stöd för värderingen av ägofiguren nr 3 hade åberopats ett av jäg-mästaren i Kalleberga skolrevir utfärdat intyg innehållande, att tomter i när-heten av Spångens gästgivaregård försållts till priser varierande mellan 7 och 14 öre per kvadratmeter.

Såsom motiv för sin framställning hade Jönsson huvudsakligen åberopat, att gästgivaregården i sitt nuvarande skick icke motsvarade de fordringar, som borde ställas på ett välordnat hotell. Efter flygskolans förläggning till Ljung-byhed hade behovet av ett sådant hotell visat sig mycket stort och efterfrågan på rum varit större än tillgången. För att bringa gästgivaregården i tidsenligt skick erfordrades en ombyggnad till en beräknad kostnad av 10,000 kronor, som han icke i egenskap av arrendator lämpligen kunde verkställa. Med hänsyn till hotellbehovet för flygskolan vore det ett kronans intresse, att gästgivare-gården helt överginge i enskild ägo. I fråga om Spångmaden hade Jönsson åbe-ropat, att densamma helt omgäves av honom tillhöriga ägor utom å en sida, där den angränsade Rönneå.

Vid det besök, som markkommitterade avlagt vid Ljungbyhed, hade kom-mitterade funnit, att fastigheten icke kunde sägas hava något särskilt gynnsamt läge ur affärssynpunkt, belägen som den vore cirka 1.5 kilometer från Ljung-byheds stationssamhälle. Belägenheten vore däremot rätt tilltalande vid bron över Rönneå med vacker omgivande natur.

Några skäl att för statsverkets räkning bibehålla dessa små, isolerat be-lägna områden syntes icke föreligga. Med hänsyn till att Jönsson vore ägare till angränsande fastigheten ²⁷/₃₁₂ mantal Ljungby nr 5 och dessutom syntes väl hava fullgjort sina förpliktelser såsom arrendator, hade kommitterade icke något att erinra mot områdenas försäljning till honom. Någon anledning att sätta denna försäljning i samband med avyttringen av övriga områden vid Ljungbyhed å den s. k. Skraddareheden föreläge icke. Rörande dessa försälj-ningar ämnade kommitterade framdeles avgiva förslag. Alldeles oavsett de för-delar, som områdenas förvärvande innebure för Jönsson ur arronderingssyn-punkt, måste emellertid den erbjudna köpeskillingen anses för låg i förhållande till särskilt åbyggnadernas nuvarande värde. Detta hade föranlett kommitterade att med Jönsson inleda förhandlingar om köpeskillingens förhöjning. Enighet hade därvid uppnåtts om att fastigheterna i sitt nuvarande skick kunde anses äga ett värde av 12,500 kronor. Jönsson hade emellertid framhållit, att det nu-varande värdet i hög grad betingades av verkställda förbättringar, för vilka han såsom arrendator vore berättigad till ersättning. Det hade slutligen över-enskommit, att dessa förbättringar skulle upptagas till ett belopp av högst 3,500 kronor eller till det lägre värde, som kunde åsättas dem vid besiktning. Efter förhandlingarna hade Jönsson från dessa utgångspunkter avgivit ett nytt skriftligt köpeanbud lydande på 9,000 kronor. Efter förhandlingarna hade vid en den 24 januari 1929 förrättad besiktning de verkställda förbättringar.

vilka icke kunde anses inbegripna i arrendatorns underhållsskyldighet, under beaktande jämväl av de fördelar, som Jönsson själv kunde hava haft av dessa, uppskattats till ett belopp av 5,778 kronor 80 öre.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit ansågo kommitterade sig kunna förorda, att lägenheten Spångkrogen med Spångmaden försålles till källarmästaren P. A. Jönsson för 9,000 kronor.

Under återopande av det anförda föresloge kommitterade, att Kungl. Maj:t måtte, efter inhämtande av riksdagens medgivande till försäljningen, besluta.

dels att lägenheten Spångkrogen nr 1, sådan denna funnes upptagen å den av distriktslantmätaren John Grenholm år 1922 upprättade kartan med vid rågångsutstakning år 1928 företagen jämkning av lägenhetens område, samt den s. k. Spångmaden, närmare angiven å den av H. C. Klerek upprättade kartan, finge genom vederbörande myndighets försorg försäljas till nuvarande arrendatorn, källarmästaren P. A. Jönsson mot en köpeskillning av 9,000 kronor, att erläggas vid tillträdet den 24 mars 1930, samt under villkor i övrigt, att fastigheten försålles i det skick den vid tillträdet befunnes, att köparen svarade för de å egendomen efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt att köparen ensam vidkändes alla med en eventuellt erforderlig avstyckning av områdena förenade kostnader ävensom alla med lagfart å fånget eller i övrigt med köpet förenade utgifter;

dels ock att den genom försäljningen inflytande köpeskillningen, efter avdrag för möjligen uppkommande kostnader, skulle inlevereras till arméförvaltningens intendentsdepartement för att tillgodoföras förenade mötespassevolanskassornas fond.

Chefen för södra arméfördelningen har i yttrande den 15 februari 1929 förklarat sig icke hava något att erinra mot det utav markkommitterade framställda förslaget.

I utlåtande den 23 februari 1929 hava *arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement* anført, att departementen icke hade något att invända vare sig mot en försäljning av de angivna fastigheterna till källarmästaren P. A. Jönsson för den köpeskillning och på de villkor i övrigt, som kommitterade föreslagit, eller mot att den genom försäljningen inflytande köpeskillningen, efter avdrag för möjligen uppkommande kostnader, inlevererades till intendentsdepartementet för att tillgodoföras förenade mötespassevolanskassornas fond.

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna finner jag mig böra tillstyrka markkommitterades förslag, att ifrågavarande kronan tillhöriga lägenhet Spångkrogen nr 1 jämte den s. k. Spångmaden vid Ljungbyhed försäljas till Jönsson. Mot den erbjudna köpeskillningen av 9,000 kronor — vilken är beräknad under förutsättning, att fastigheten försäljes i befintligt skick och att någon ersättning icke utgår till arrendatorn för å fastigheten nedlagda förbättringar — har jag icke något att erinra. I övrigt torde vid försäljningen böra fästas de villkor, som markkommitterade föreslagit.

Tidpunkten för Jönssons tillträde med äganderätt till fastigheterna synes, såsom kommitterade förutsatt, böra bliva den 24 mars 1930.

I överensstämmelse med vad därutinnan föreslagits, lærer köpeskillningen, efter avdrag av eventuella kostnader, böra tillgodoföras förenade mötespassevolanskassornas fond.

Departements-
chefen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Spångkrogen nr 1, sådan denna finnes upptagen å omförmälda, av distriktslantmätaren John Grenholm år 1922 upprättade karta med vid rågångsutstakning år 1928 företagen jämkning av lägenhetens område, samt den s. k. Spångmaden, närmare angiven å förutnämnda, av H. C. Klerck upprättade karta, må försäljas till källarmästaren P. A. Jönsson i Ljungbyhed för en köpeskillning av 9,000 kronor och på de villkor i övrigt, som föreslagits i lantförsvarets markkommitterades skrivelse i ärendet den 6 februari 1929, samt att köpeskillingen må, efter avdrag för möjligen uppkommande kostnader, tillgodoföras förenade mötespassevolanskassornas fond.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.